

International Science Group

ISG-KONF.COM

VII

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"GLOBAL PROBLEMS OF IMPROVING SCIENTIFIC
INVENTIONS"**

Copenhagen, Denmark

October 31 - November 03, 2023

ISBN 979-8-89238-630-2

DOI 10.46299/ISG.2023.2.7

28.	Аряєв М.Л., Кравченко Т.Ю., Сенківська Л.І., Лотиш Н.Г., Гоцуляк Т.І. АЛЕРГІЯ ДО БІЛКА КОРОВ'ЯЧОГО МОЛОКА У ДІТЕЙ - ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ	164
29.	Білецька Г.А. МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДНК РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ БІОЛОГІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЛЮДИНИ	166
30.	Сисоєнко Н.В. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З РІЗНИМ ОБСЯГОМ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ	172
31.	Тимків І.С., Ромаш І.Р., Дзвонковська В.В., Тимків І.В., Близнюк М.В. НАВЧАЛЬНІ АЛГОРИТМИ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДЛЯ СТУДЕНТА-МЕДИКА	175
32.	Удод О.А., Драмарецька С.І., Мікрюкова Н.Г. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	177
33.	Халецька В.М., Хотімська Ю.В., Халецька Л.В. АЛЕРГІЧНІ РЕАКЦІЇ У СТОМАТОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ	180
PEDAGOGY		
34.	Halatsyn K., Feshchuk A. DEVELOPMENT OF STUDENTS' SPEECH COMPETENCE THROUGH STORYTELLING	185
35.	Mashan T.T., Bakdauletuly A., Otarbayeva N.K. EFFECTIVE USE OF GAMIFICATION IN SCHOOL TEACHING OF CHEMISTRY	187
36.	Бабенко Л.В. ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	194
37.	Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ПРИЙОМІВ РОБОТИ З КАЗКАМИ У ПРАКТИЦІ КАЗКОТЕРАПІЇ	198

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ПРИЙОМІВ РОБОТИ З КАЗКАМИ У ПРАКТИЦІ КАЗКОТЕРАПІЇ

Казачінер Олена Семенівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди

Бойчук Юрій Дмитрович,

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології,
ректор Харківського національного педагогічного університету імені
Г.С.Сковороди

У нинішніх непростих реаліях, у яких опинилася Україна, а саме – світова пандемія COVID-19, тривалі військові дії, виникає нагальна потреба перегляду та модифікації форм, методів, прийомів і технологій роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби, з дітьми, які зазнали психологічних травм, проблем зі станом здоров'я. Однією з таких ефективних та результативних форм, методів, прийомів і технологій є казкотерапія. У цьому контексті актуальними та влучними є слова В.Сухомлинського: «Казка – животворне джерело дитячого мислення. В казкових образах перший крок від яскравого, живого, конкретного до абстрактного. Завдяки казці дитина пізнає світ не тільки розумом, а й серцем».

Для дітей, у тому числі з тими чи іншими порушеннями психофізичного розвитку, робота з казкою має виховне значення (формується почуття доброти, гуманізму, чуйності, співпереживання); пізнавальне (розширює кругозір дітей); педагогічне (дає розуміння того, що можна, що не можна); моральне (розвиває позитивні, допомагає позбутися негативних рис характеру); психологічне (здійснює розвиток психічних процесів дітей: пам'яті, уваги, мислення, мовлення тощо).

Як відомо, традиційними формами роботи над казкою є: читання казки, її аналіз, обговорення, розповідання, переказування, драматизація, інсценування сюжету. Проте під час роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, психологічні, навчальні проблеми, а також проблеми зі здоров'ям, такі традиційні форми не завжди спрацьовують. Саме тому виникає пошук інноваційних форм, методів та прийомів роботи з казками у практиці казкотерапії, які мають бути застосовані разом із традиційними.

Мета тез полягає у спробі систематизації, розширенні та поглибленні знань щодо інноваційних прийомів роботи з казками у практиці казкотерапії.

Так, Л.Стрелкова у своїй надзвичайно важливій та цікавій роботі «Уроки казки» [3] пропонує застосовувати низку нетрадиційних форм роботи з казками, спрямованими на реалізацію завдань морального виховання дитини в

дошкільному та молодшому шкільному віці: вибір та використання кольору для вираження власних почуттів та емоційного ставлення; аналіз міміки персонажів, залучення дитини до активного дієвого висловлення співпереживання; правильне визначення характеру персонажів; написання листів, побажань, спілкування з казковими героями (бажання підтримки, співпереживання, негативне ставлення до того, хто образив), формування уміння «зупинити» казку, ухвалення рішення в ситуаціях морального вибору; залучення дитини до співавторства у створенні казки; позбавлення страху перед страшними казками та персонажами; оцінювання вчинків та характеру героїв за допомогою чарівних атрибутів та розташування на сходинках / у гостях; створення карти подорожі казками тощо [3; 1, с. 125].

Інноваційні прийоми роботи над казкою також представлено Т.Емануель [2]. Серед методів роботи над казкою авторка виділяє розвиток фантазії, відхід від стереотипів, уміння розмірковувати дивиргентно, навички діяльності в інших обставинах. До речі, усі прийоми, запропоновані Т.Емануель, гарно та зрозуміло проілюстровано, а також дібрано конкретні приклади [2]:

Вправа «Що далі: 3 завершення». У Джанні Родарі є чудова книжка, у якій для кожної сюжетної фабули представлено 3 різних завершення. Причому з указівкою того, який із них імпонує самому Автору. Ось і нам корисно замислитися: а що ж буде далі по завершенні казки? І, якщо є час і бажання, вигадати декілька альтернативних завершень. Адже події могли розвиватися абсолютно по-різному? (Наприклад: за вередливість Шапокляк подарували повітряні кульки, і вона полетіла. А що було потім? Де вона приземлилася? Як пояснила свою появу?; Мийдодір вимив нечупару, а що потім? Чи став хлопчик охайним? Як батьки та інші діти поставилися до того, що він змінився? Чи став він дотримуватися чистоти?)

А тепер розглянемо самі прийоми. Деякі з них поділено на протилежні пари: дроблення (одна сторона) та об'єднання (протилежність), динаміка (перша) і статика (навпаки) тощо.

А ще ми можемо вигадати й інші варіанти розвитку подій на основі прийомів творчості. За допомогою цих прийомів можна створювати власні цікаві й незвичайні історії.

Допомога Колобкові на основі принципів ТРІЗ (принцип попередньої дії: нагодувати Лисицю ДО зустрічі або переконати її перейти на правильне харчування; принцип Посередника; принцип Об'єднання тощо)

Адаптація (приклади адаптації: заєць перед настанням зими змінює колір, лисячий хвіст допомагає замінити сліди, довга шия жирафа допомагає йому діставати їжу тощо; допомога героям шляхом адаптації: Колобкові можна стати максимально рудим / зеленим, аби не виділятися на фоні Лисиці / трави).

Допомога героям на основі аналогій

1) Дроблення / об'єднання.

Дроблення об'єкта на багато дрібних (бджолиний рій як самостійний організм, що складається з великої кількості дрібних елементів)

Об'єднання об'єкта з іншим об'єктом (русалка, кентавр)

Об'єднання об'єкта з іншим явищем (вовк + телепатія, іграшка + невагомість).

А ще можна вигадувати продовження, об'єднавши його у багатотомне оповідання. Завдання: представити відомі казки не автономними творами, а лише першими томами серії книжок, після чого придумати назви для інших томів. (Наприклад: *Том 1. «Троє поросят»*. Том 2. «Наф переходить на здорове харчування». Том 3. Ніф вступає на будівельно-архітектурний факультет: знесення будинків зі знижкою». Том 4. «Вовк влаштовується на роботу: ПП «Сірий»: експертиза міцності будівель» тощо).

А ще ми можемо створити колаж із казок. Цей метод теж описав Джанні Родарі. Суть у тому, що ми об'єднуємо декілька казок в одну, щоб вигадувати, що буде.

Прийоми творення. Салат із казок (поєднання в одній казці персонажів різних казок: Айболить, Мийдодір, Чебурашка, Пітер Пен в одній казці). Розгляньте малюнки. Скільки казок тут зображено? І які саме ви бачите? Кого ви тут бачите? Мері Поппінс? Золоту рибку? Федорине горе? А ще?

До речі, перемішувати можна і казки у цілому, і окремих персонажів.

2) *Наступна пара прийомів – універсалізація та спеціалізація*

Універсалізація – щось для УСЬОГО. Спеціалізація – щось для ОДНОГО.

Універсалізація – виконання багатьох функцій (ліки від усього; одяг на усі випадки життя)

Спеціалізація – на одній функції (ручка для радісних або еко-листів; магазин для плакс тощо)

Ці прийоми дозволяють не лише прикрасити своє оповідання, долучивши до нього хитромудрих істот, а й розробити і нові ідеї.

3) *Динаміка / статика*

Перетворення рухомих об'єктів на нерухомі й навпаки: гном прийшов – будиночок пішов; Земля перестала обертатися.

Тут мають місце і дослідницькі запитання про природу: «А якби...?»

А якби не настала весна?

А якби пропав вітер?

А якби погасло сонце? тощо

4) *Внесення та винесення властивостей.*

Ми можемо додати в середину (отримати) якісь властивості (чарівні та не дуже), а можемо винести їх назовні.

Властивість об'єкта винесено (смерть Коція в яйці).

Властивість може бути привнесено ззовні (з'їв рибу – став розуміти мову тварин; випив із пляшечки – став сміливим, випив із копитця – став козенятком).

5) *Наступний прийом – змінювання кількості та масштабу.*

Кількість та масштаб можуть змінитися як у більший, так і у менший бік. Іншими словами, у нашому оповідання чогось раптом стає занадто багато, або занадто мало. Крім того, це «щось» може бути збільшено або зменшено за розмірами. Адже ми пам'ятаємо і велетня Гулівера, і Хлопчика-Мізинчика. А разом із ними можна запам'ятати ці прийоми.

Так, ми можемо уявити, що кількість Колобків раптом збільшилася. Скажімо, бабуса пекла Колобків для оптових справ.

Таким чином, сказане вище дозволило узагальнити традиційні та інноваційні прийоми роботи з казками у практиці казкотерапії, а також представити можливі форми роботи з казками у таблиці 1.

Таблиця 1.

Традиційні та інноваційні прийоми роботи з казками у практиці казкотерапії

Традиційні прийоми	Інноваційні прийоми
читання казки, її аналіз, обговорення, розповідання, переказування, драматизація, інсценування сюжету тощо	1) дроблення / об'єднання 2) універсалізація та спеціалізація 3) динаміка / статика 4) внесення та винесення властивостей 5) змінювання кількості та масштабу Форми роботи переплутування казкових сюжетів, героїв; змінювання характеру героя казки; змінювання місця, часу події; змінювання кінця казки; уведення нового героя в казку; зміна місцями подій у казці; складання нової казки за схемою; написання листа улюбленому казковому герою; придумування продовження казки; складання казки з персонажами з інших казок; складання казок про фантастичні країни та багато інших

Таким чином, можна дійти висновку про те, що у практиці казкотерапії доцільно застосовувати як традиційні, так і інноваційні форми, методи, прийоми і технології. Інноваційних прийомів роботи з казкою існує велика безліч; вони є ефективними та результативними у навчанні, вихованні та розвитку дітей із різноманітними порушеннями психофізичного розвитку, із психологічними, навчальними проблемами, а також проблемами зі здоров'ям: 1) дроблення / об'єднання; 2) універсалізація та спеціалізація; 3) динаміка / статика; 4) внесення та винесення властивостей; 5) змінювання кількості та масштабу.

Серед форм роботи можна назвати: переплутування казкових сюжетів, героїв; змінювання характеру героя казки; змінювання місця, часу події; змінювання кінця казки; введення нового героя в казку; зміна місцями подій у казці; складання нової казки за схемою; написання листа улюбленому казковому герою; придумування продовження казки; складання казки з персонажами з інших казок; складання казок про фантастичні країни та багато інших.

У зв'язку зі складною безпековою, політичною та економічною ситуацією в Україні пропоновані у практиці казкотерапії інноваційні форми, методи, прийоми і технології доцільно застосовувати у психокорекційній, психотерапевтичній діяльності у різних режимах: оффлайн, змішаному та онлайн.

Проведене нами дослідження не вичерпує всіх аспектів його проблематики. На нашу думку, перспективним предметом наукових, методичних пошуків може стати розробка інших авторських прийомів роботи з казками, які стануть у нагоді в діяльності щодо роботи з дітьми з різноманітними порушеннями психофізичного розвитку, із психологічними, навчальними проблемами, а також проблемами зі здоров'ям. При цьому під час створення варто підкреслити можливість їх застосування у професійній практиці в різних режимах залежно від політичної, економічної, безпекової ситуації в нашій країні.

Список літератури:

1. Казачінер, О., & Бойчук, Ю. (2022). Нетрадиційні форми роботи з казкою як інструмент морального виховання дітей. *Věda a perspektivy*, 1(8), 118–127. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/975/974>
2. Методы работы со сказками: приемы. URL: <http://emanuelt.ru/2014/11/13/metodyi-raboty-so-skazkami/>
3. Стрелкова, Л.П. (1989). Уроки сказки. М.: Педагогика. 128 с.